

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

8ο εξάμηνο

Διδάσκουσα: **Μαρία Π. Καλογερά**, Διδάκτωρ Διοίκησης Επιχειρήσεων, Οικονομολόγος, MBA

ΧΗΜΕΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS
CHEMISTRY

Η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ)

Η ΚΠΔ δείχνει τις **συνδυασμένες ποσότητες δύο αγαθών** που μπορούν να παραχθούν σε μια οικονομία, δεδομένων των περιορισμένων πόρων.

Αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για την ανάλυση της **αποδοτικότητας** και της **αναποτελεσματικότητας** στην παραγωγή.

Βασικές Υποθέσεις:

- Πλήρης και αποδοτική χρήση των παραγωγικών συντελεστών.
- Σταθερή τεχνολογία.
- Παραγωγή μόνο δύο προϊόντων έστω το Αυτοκίνητο (X) και Σιτάρι (Ψ), όπως φαίνεται στο επόμενο διάγραμμα.

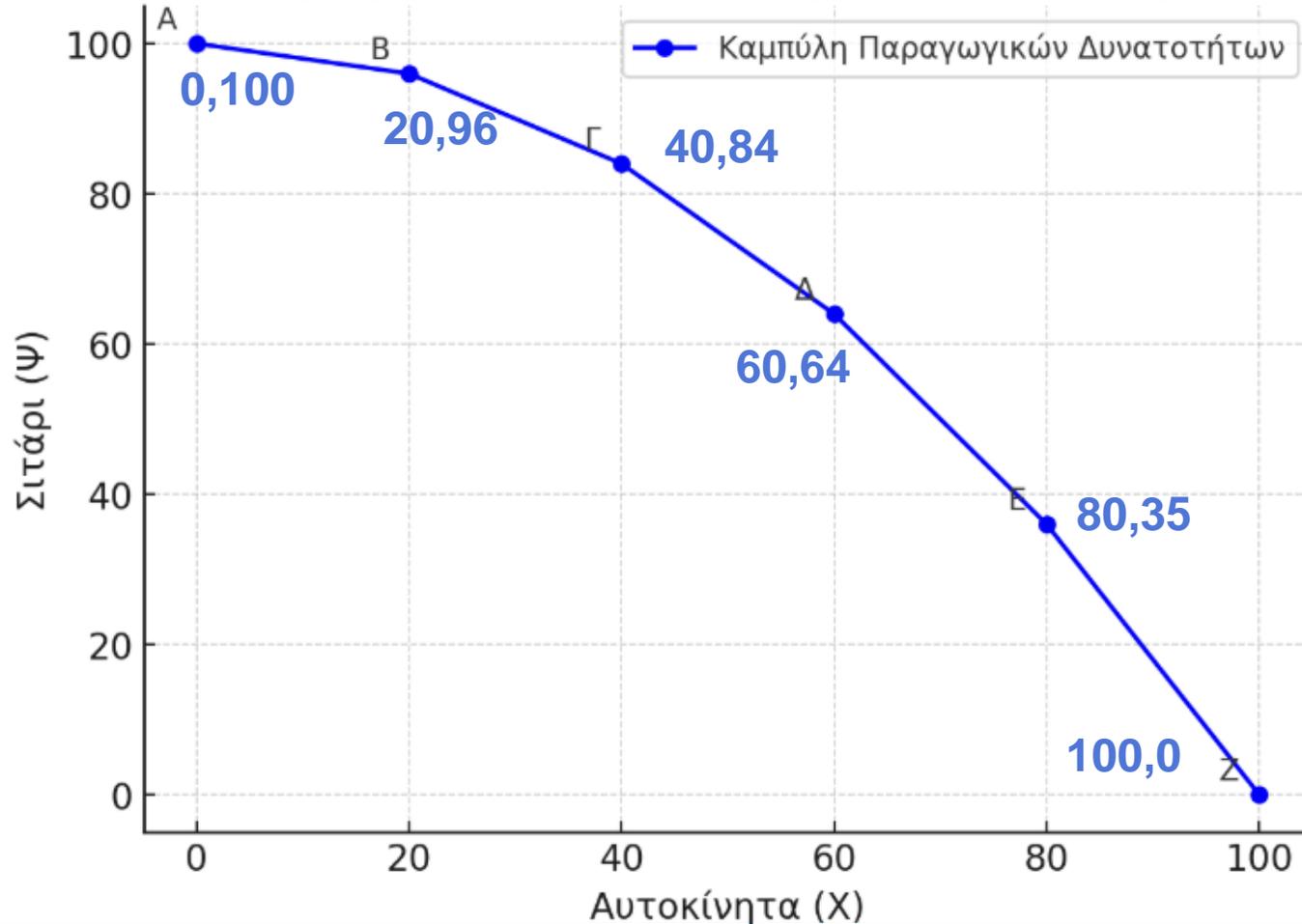
Η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ)

Σημεία	Αγαθό X	Αγαθό Ψ
A	0	100
B	20	96
Γ	40	84
Δ	60	64
E	80	35
Z	100	0

Χαρακτηριστικά της Καμπύλης Παραγωγικών Δυνατοτήτων

Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων: Αυτοκίνητα & Σιτάρι

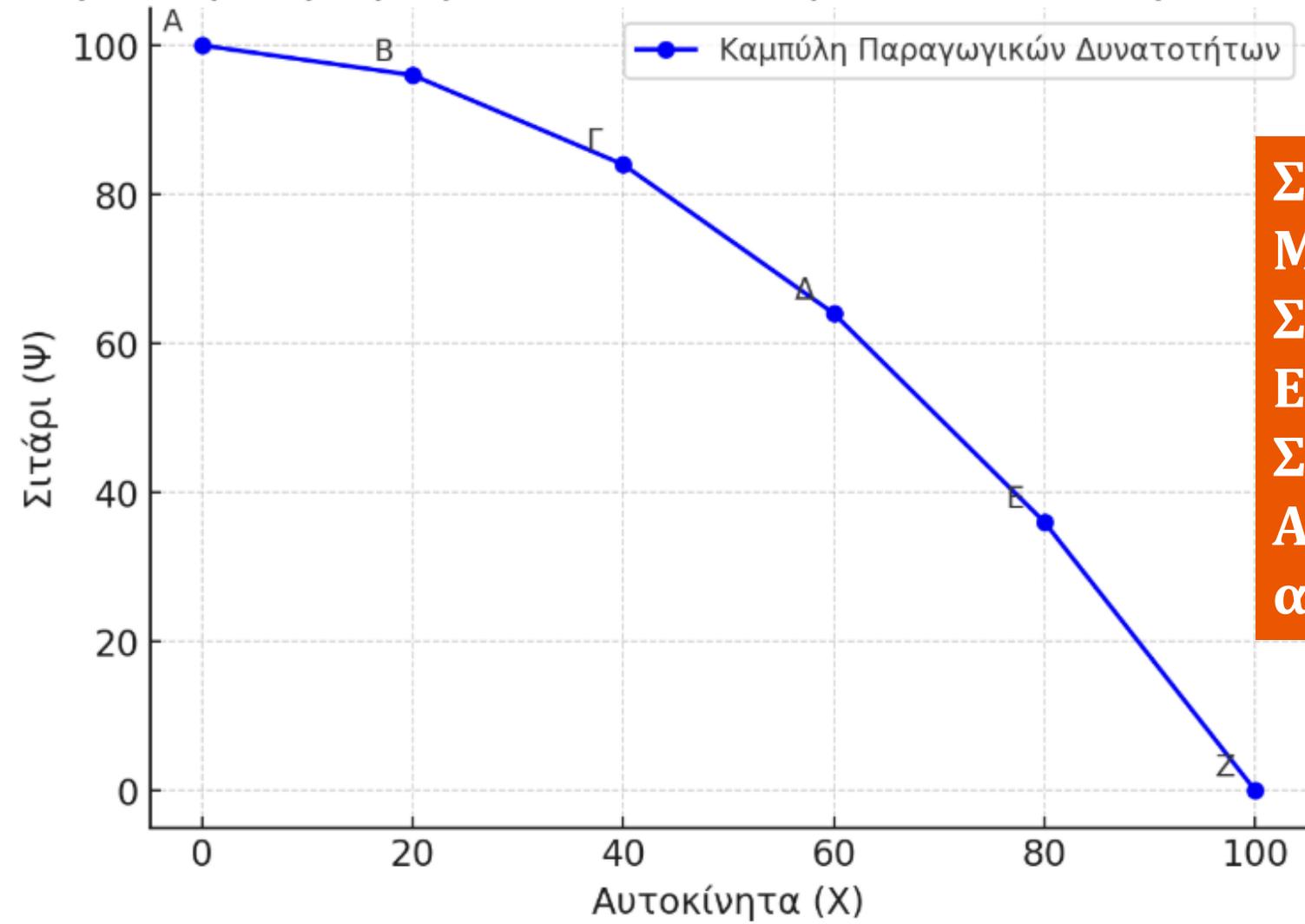
- Έχει αρνητική κλίση.
- Είναι κοίλη προς την αρχή των αξόνων.
- Όσο απομακρυσμένη από την αρχή των αξόνων είναι τόσο μεγαλύτερο το επίπεδο παραγωγής.
- Όσο μετακινούμαστε κατά μήκος της καμπύλης, το κόστος ευκαιρίας της παραγωγής ενός αγαθού αυξάνεται.

Αν η βιομηχανία αποφασίσει να παράγει 100 τόνους σιταριού, θα πρέπει να μηδενίσει την παραγωγή των αυτοκινήτων. Αυτό αντιπροσωπεύει το κόστος ευκαιρίας της παραγωγής του σιταριού.

Χαρακτηριστικά της Καμπύλης Παραγωγικών Δυνατοτήτων

Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων: Αυτοκίνητα & Σιτάρι

Συνδυασμοί πάνω στην ΚΠΔ:
Μέγιστοι / Άριστοι

Συνδυασμοί εντός της ΚΠΔ:
Εφικτοί αλλά όχι μέγιστοι

Συνδυασμοί εκτός της ΚΠΔ:
Ανέφικτοι, απαιτούν οικονομική ανάπτυξη

Σημασία της Καμπύλης και Αποτελέσματα Παραγωγής

Η καμπύλη αναδεικνύει τις **επιλογές που πρέπει να κάνει μια οικονομία**, καθώς δεν μπορεί να παράγει και τα δύο αγαθά σε άπειρες ποσότητες.

Άρα, η καμπύλη δείχνει τα όρια της οικονομίας και την ανάγκη για **στρατηγικές επιλογές και κατανομή πόρων**.

- **Αποτελεσματικότητα**: Σημείο πάνω στην καμπύλη = πλήρης χρήση πόρων, **μέγιστη αποτελεσματικότητα**.
- **Αναποτελεσματικότητα**: Σημεία εντός της καμπύλης = δεν χρησιμοποιούνται **πλήρως οι πόροι**.
- **Αδυναμία παραγωγής**: Σημεία εκτός της καμπύλης = **αδύνατο** να παραχθούν λόγω περιορισμένων πόρων.

Εναλλακτικό Κόστος ή Κόστος Ευκαιρίας (ΚΕ)

Είναι η παραγωγή κάποιου αγαθού σε βάρος της παραγωγής κάποιων άλλων αγαθών **που θα μπορούσαν να παραχθούν** χρησιμοποιώντας τους ίδιους παραγωγικούς συντελεστές.

Στο παράδειγμά μας, ΚΕ για την παραγωγή του **αγαθού Ψ ονομάζεται** η θυσία μονάδων από την παραγωγή του αγαθού X για να παραχθεί **μια επιπλέον μονάδα από το αγαθό Ψ .**

Δηλαδή, για να αυξήσουμε την παραγωγή του Ψ πρέπει να μειώσουμε την παραγωγή του X .

Κόστος ευκαιρίας προϊόντος A σε μονάδες του προϊόντος B

Οι χρησιμοποιούμενοι συντελεστές παραγωγής είναι δεδομένοι για την επιχείρηση. Συνεπώς για την αύξηση της παραγωγής ενός προϊόντος **αποσπώνται οι συντελεστές εκείνοι που συντελούν στην παραγωγή του άλλου προϊόντος**. Έτσι:

Κόστος ευκαιρίας Ψ

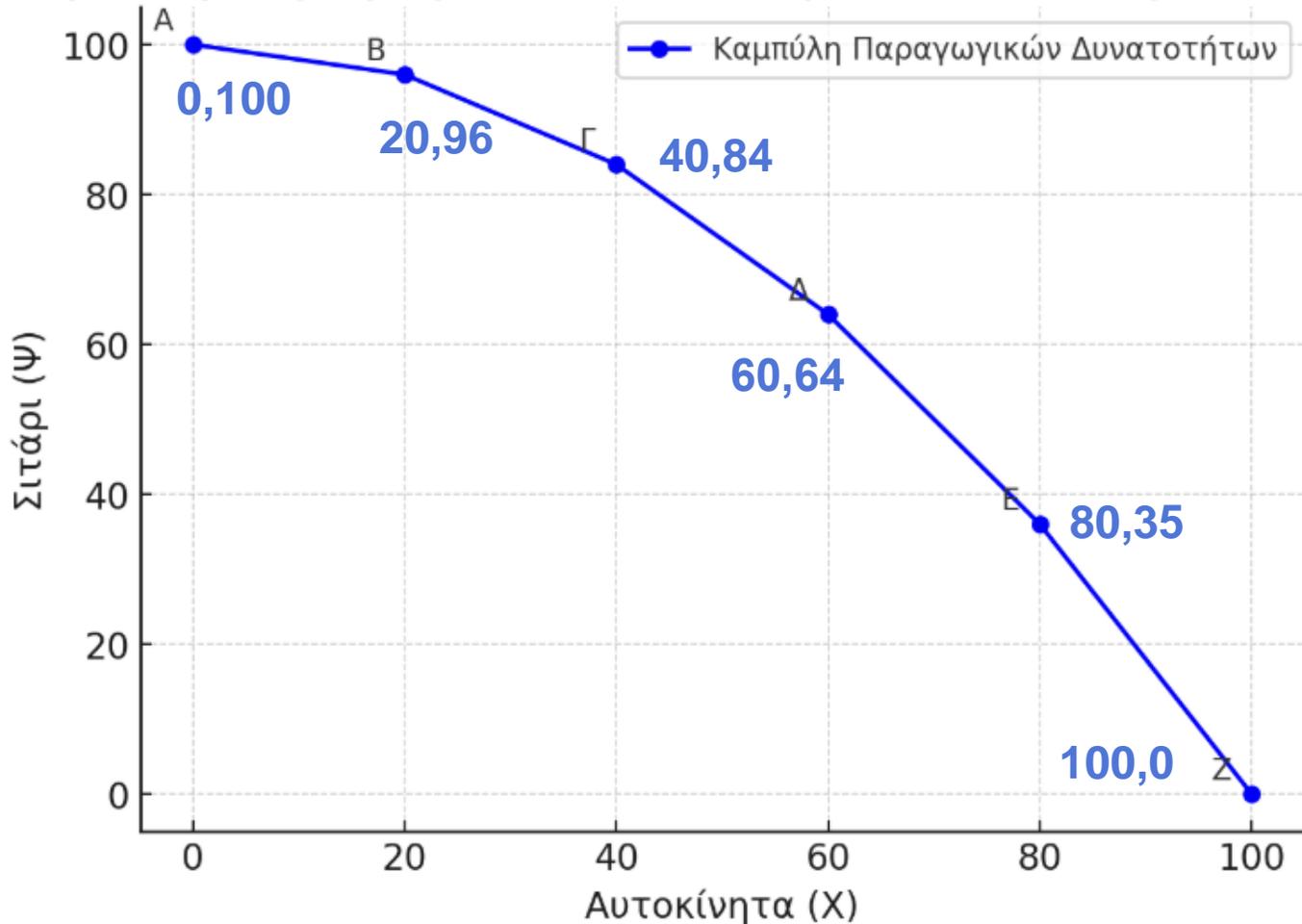
σε μονάδες X =

$$\frac{\text{Μονάδες του X που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του } \Psi \text{ που παράγονται}} = \frac{\Delta X}{\Delta \Psi}$$

Χαρακτηριστικά της Καμπύλης Παραγωγικών Δυνατοτήτων (Χ.Ψ)

Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων: Αυτοκίνητα & Σιτάρι

Για να αυξήσουμε την παραγωγή του Ψ έστω **35 μονάδες** θα μειώσουμε την παραγωγή του X από 100 σε 80 μονάδες.

Ομοίως, στη συνέχεια για επιπλέον αύξηση του Ψ κατά **29 μονάδες** το X από 80 θα γίνει 60.

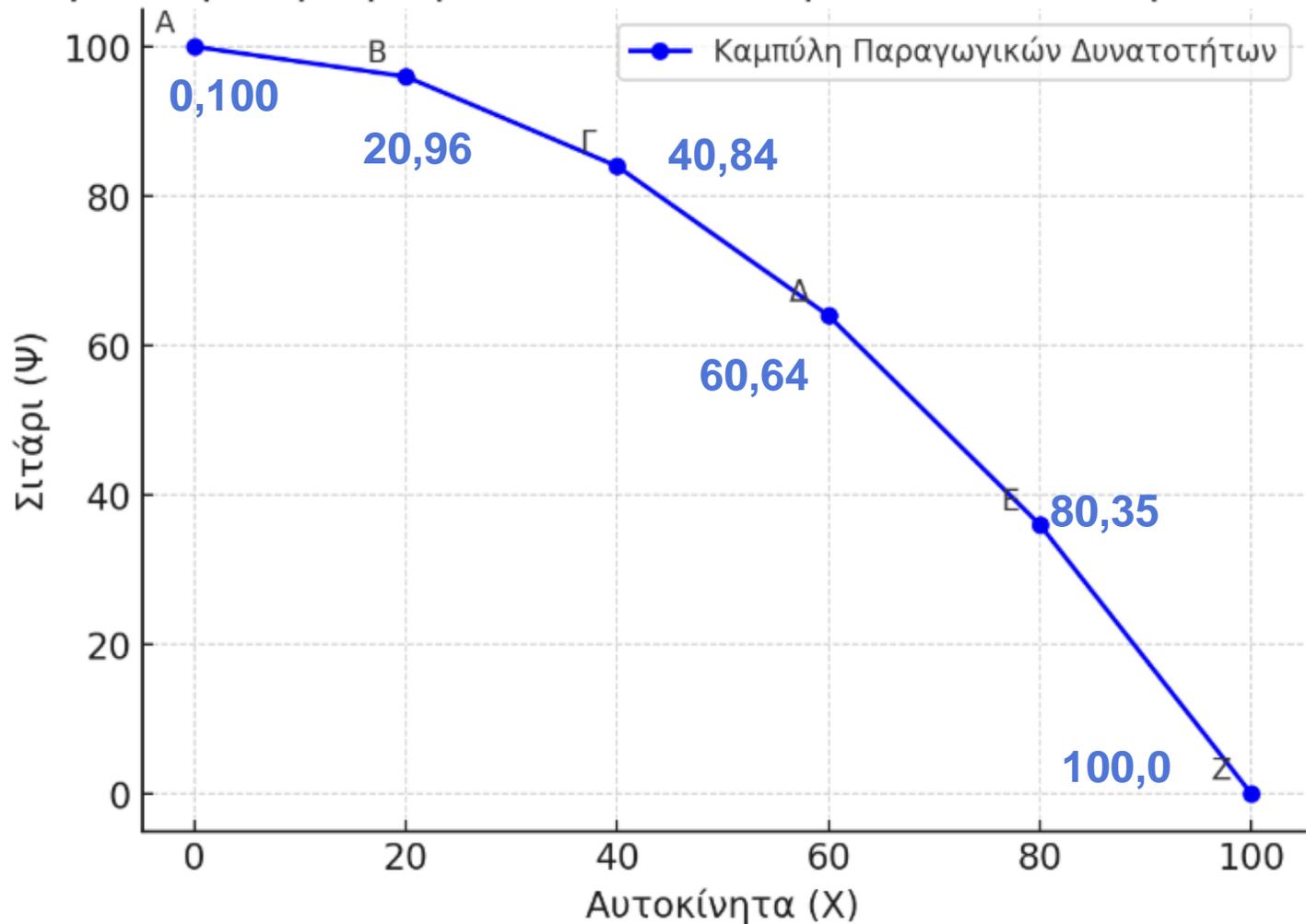
Επίσης, για επιπλέον αύξηση του Ψ κατά **20 μονάδες** το X από 60 θα γίνει 40.

Συνεπώς, παρατηρούμε ότι οι 20 μονάδες μείωσης του X δίνει μειούμενη αύξηση των μονάδων του Ψ.

Χαρακτηριστικά της Καμπύλης Παραγωγικών Δυνατοτήτων

Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων: Αυτοκίνητα & Σιτάρι

Μετάβαση	ΚΕ
Z->E	$20/35=0,57$
E->Δ	$20/29=0,69$
Δ->Γ	$20/20=1$
Γ->B	$20/10=2$
B->A	$20/4=5$

Νόμος Αυξανόμενου Κόστους Ευκαιρίας

Δηλαδή βλέπουμε ότι ο κόστος ευκαιρίας κάθε φορά αυξάνεται.

Γιατί όμως το κόστος ευκαιρίας είναι αυξανόμενο.

Πρώτον, η ποσότητα των παραγωγικών συντελεστών από τους οποίους παράγονται τα αγαθά είναι δεδομένη.

Δεύτερον, η οικονομία απασχολεί τους παραγωγικούς συντελεστές ορθολογικά. Αυτό σημαίνει ότι αρχικά αποσπώνται από την παραγωγή του αγαθού Χ παραγωγικοί συντελεστές που είναι κατάλληλοι και για την παραγωγή του Ψ.

Μετάβαση	ΚΕ
Z->E	20/35=0,57
E->Δ	20/29=0,69
Δ->Γ	20/20=1
Γ->Β	20/10=2
Β->Α	20/4=5

Νόμος Αυξανόμενου Κόστους Ευκαιρίας

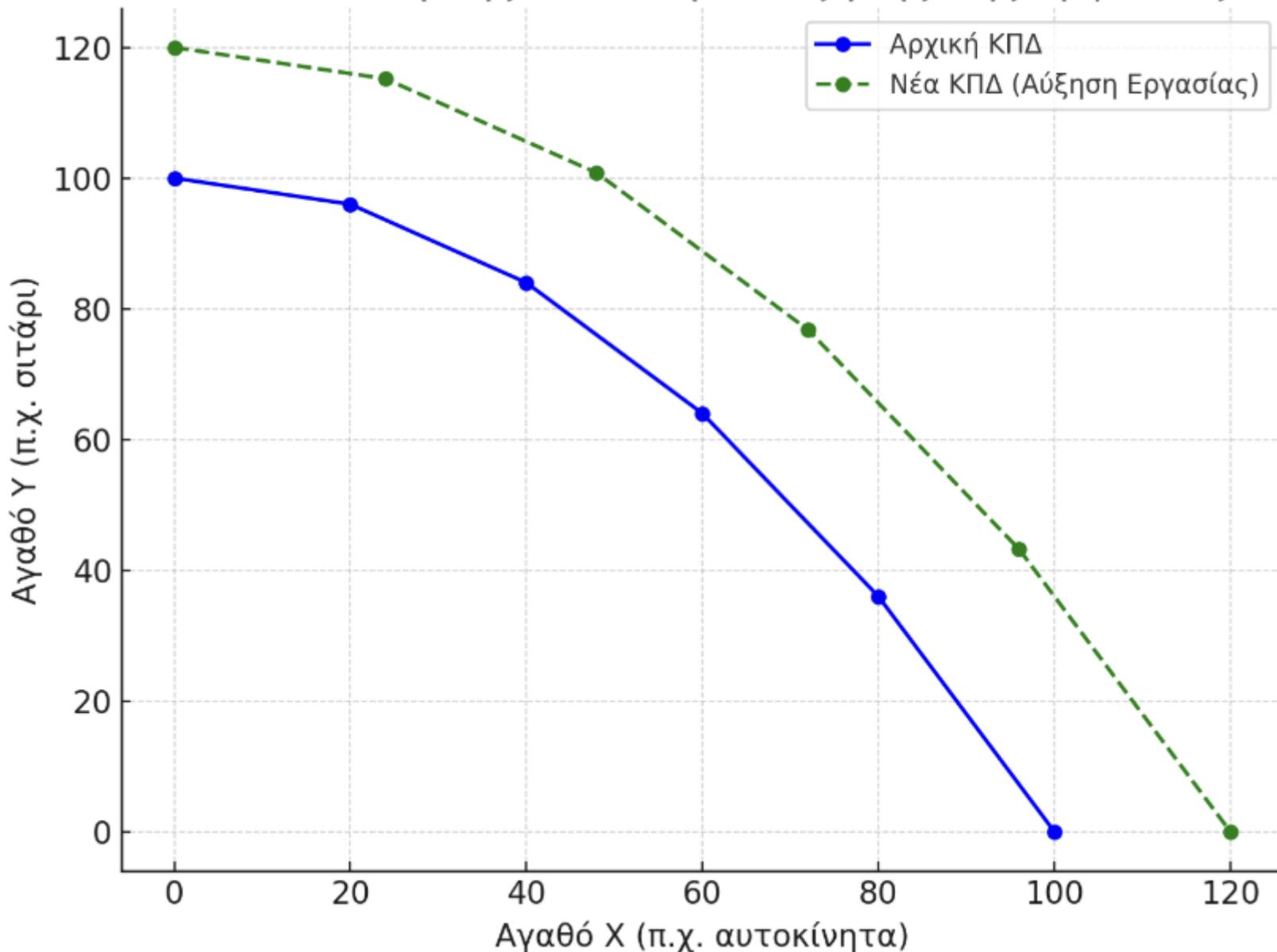
Αν για παράδειγμα μιλάμε για τον παραγωγικό συντελεστή εργασία, υποθέτουμε ότι οι εργάτες που θα πάνε αρχικά στην παραγωγή του Ψ γνωρίζουν το αντικείμενο εργασίας.

Στη συνέχεια όμως όσο αυξάνουμε την παραγωγή του Ψ θα αρχίσουμε να μεταφέρουμε στην παραγωγή του και εργάτες που δεν γνωρίζουν το αντικείμενο αφού θεωρούμε ότι είχαν ειδικευθεί να συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία του X .

Γι' αυτό το λόγο η ΚπΔ είναι κοίλη προς την αρχή των αξόνων.

Μεταβολές στην Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων

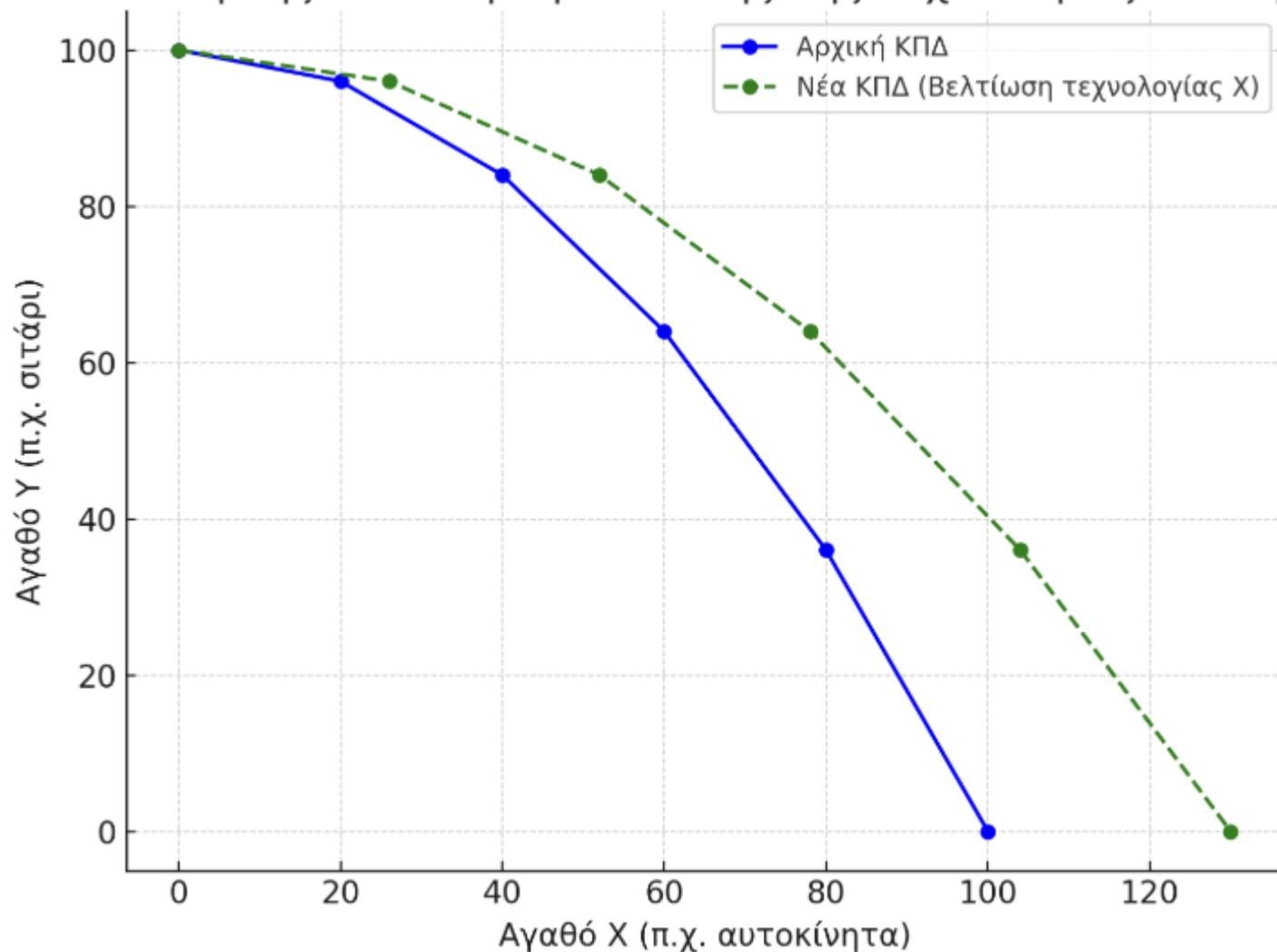
Μετατόπιση της ΚΠΔ λόγω αύξησης της εργασίας

Σε περίπτωση αύξησης της εργασίας, η ολόκληρη ΚΠΔ πρέπει να μετατοπιστεί προς τα έξω, που σημαίνει ότι το μέγιστο των δύο αγαθών θα αυξηθεί.

Μεταβολές στην Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων

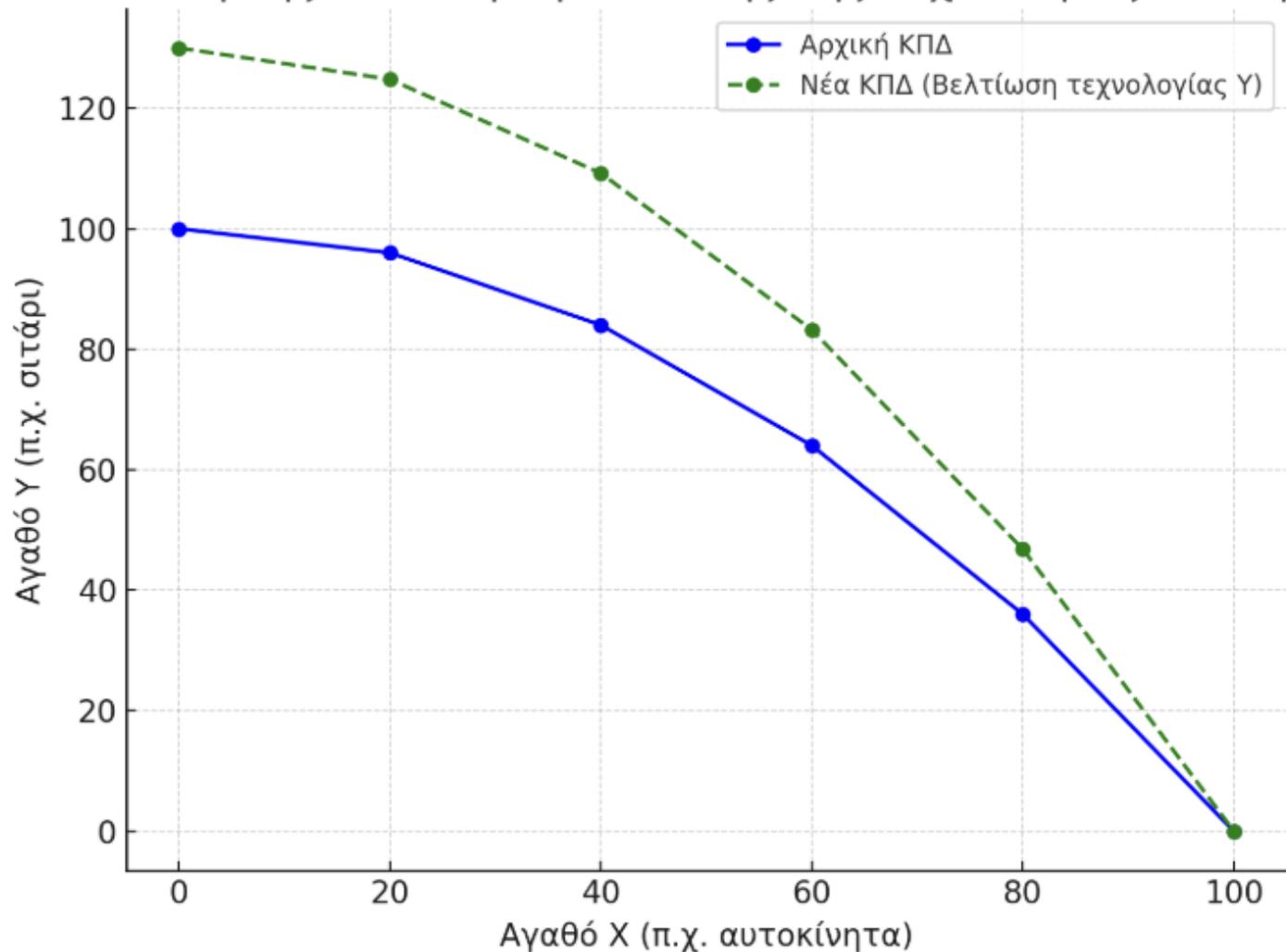
Μετατόπιση της ΚΠΔ λόγω βελτίωσης της τεχνολογίας του αγαθού Χ

Σε περίπτωση βελτίωσης της τεχνολογίας παραγωγής του αγαθού Χ, η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ) μετατοπίζεται προς τα έξω μόνο στον άξονα Χ, ενώ το αγαθό Υ παραμένει στο ίδιο επίπεδο.

Μεταβολές στην Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων

Μετατόπιση της ΚΠΔ λόγω βελτίωσης της τεχνολογίας του αγαθού Y

Σε περίπτωση βελτίωσης της τεχνολογίας παραγωγής του αγαθού Y , η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ) μετατοπίζεται προς τα έξω μόνο στον άξονα Y , ενώ το αγαθό X παραμένει στο ίδιο επίπεδο.

Συνολικό Κόστος

Συνολικό Κόστος Παραγωγής: Το κόστος παραγωγής είναι το σύνολο των δαπανών που απαιτούνται για την παραγωγή μίας μονάδας προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Περιλαμβάνει όλα τα έξοδα που κάνει μια επιχείρηση για να μετατρέψει τους παραγωγικούς συντελεστές (εργασία, κεφάλαιο, πρώτες ύλες) σε τελικό προϊόν.

$$TC=FC+VC$$

Συνολικό Κόστος = (Σταθερό ή Πάγιο Κόστος) + Μεταβλητό Κόστος

Ταξινόμηση Κόστους

1 Σταθερό κόστος (Fixed Cost - FC)

◆ Είναι το κόστος που **δεν αλλάζει** - ανεξάρτητα από την ποσότητα παραγωγής.

📌 Παράδειγμα:

- Ενοίκιο εργοστασίου
- Μισθοί διοικητικών υπαλλήλων

2 Μεταβλητό κόστος (Variable Cost - VC)

◆ Είναι το κόστος που **αλλάζει** ανάλογα με την ποσότητα παραγωγής.

📌 Παράδειγμα:

- Πρώτες ύλες
- Ενέργεια
- Μισθοί εργατών (αν πληρώνονται με την παραγωγή)

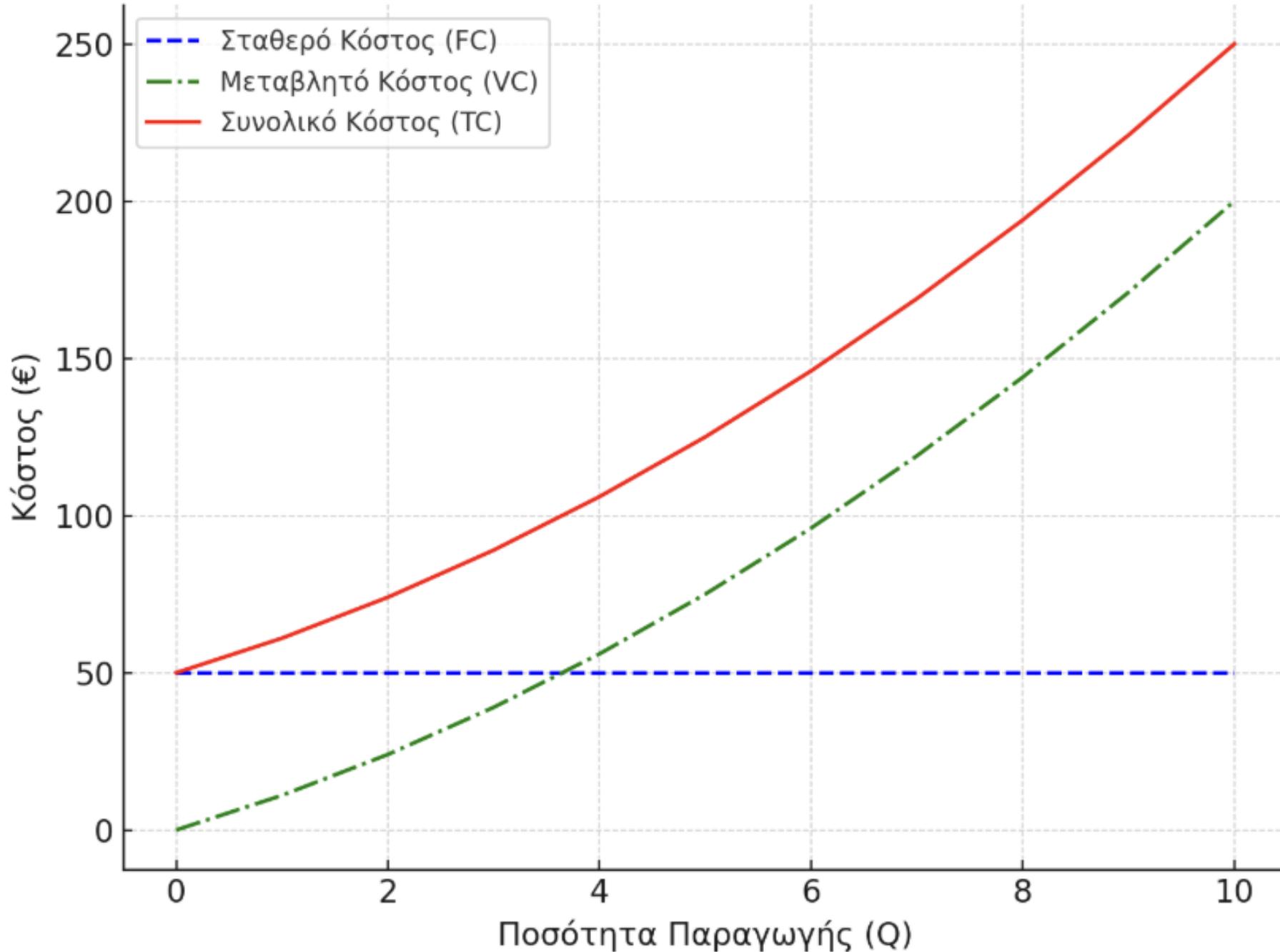

Μέσο Κόστος

- 3 Μέσο κόστος (Average Cost - AC)
- ♦ Το κόστος ανά μονάδα προϊόντος:

$$AC = \frac{TC}{Q}$$

Σταθερό, Μεταβλητό και Συνολικό Κόστος

Διαγραμματική
απεικόνιση
Σταθερού,
Μεταβλητού και
Συνολικού
Κόστους

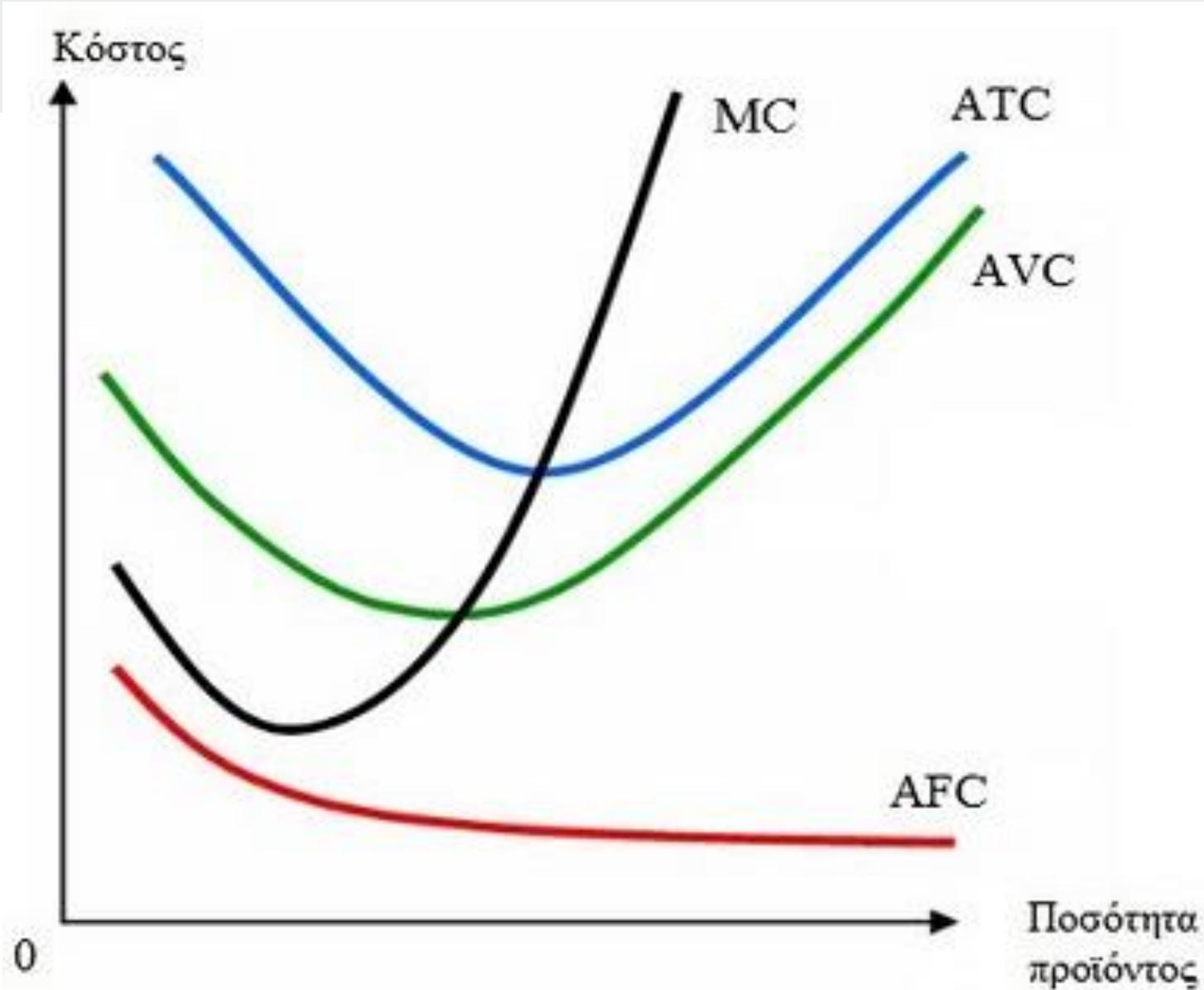
Οριακό Κόστος

Οριακό Κόστος: Δείχνει τον ρυθμό με τον οποίο μεταβάλλεται το **συνολικό κόστος** όταν μεταβάλλεται η παραγωγή κατά μία μονάδα.

$$\text{Οριακό Κόστος (MC)} = \frac{\text{ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (\Delta(TC))}{\text{ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ (\Delta Q)}$$

Με δεδομένο ότι το σταθερό κόστος δεν μεταβάλλεται έχουμε το εξής:

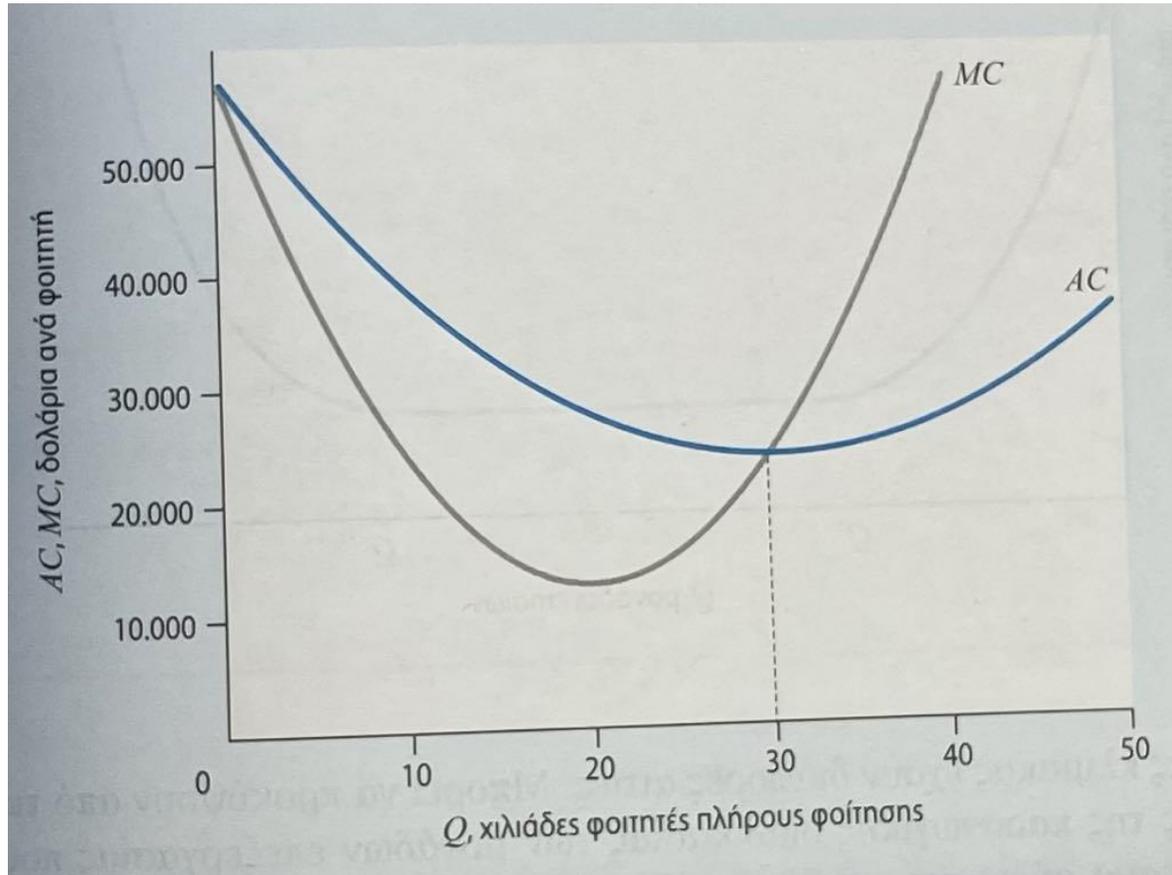
$$\text{Οριακό Κόστος (MC)} = \frac{\text{ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (\Delta(VC))}{\text{ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ (\Delta Q)}$$

1. Η καμπύλη του μέσου σταθερού κόστους κατέρχεται.
2. Οι καμπύλες του μέσου συνολικού κόστους (ATC), μέσου μεταβλητού κόστους (AVC) και οριακού κόστους (MC) στην αρχή κατέρχονται και μετά ανέρχονται.
3. Η καμπύλη του οριακού κόστους τέμνει τις καμπύλες ATC, και AVC στο κατώτερο σημείο τους.

Βραχυχρόνιο μέσο συνολικό, μέσο σταθερό, μέσο μεταβλητό και οριακό κόστος

Το παράδειγμα της Ιδιωτικής Ανώτατης Εκπαίδευσης

- Το MC ενός επιπλέον φοιτητή είναι μικρότερος από AC ανά φοιτητή μέχρι ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών να φτάσει τις 30.000.
- Μέχρι το σημείο αυτό το AC ανά φοιτητή μειώνεται καθώς αυξάνεται ο αριθμός των φοιτητών.
- Πέραν του σημείου αυτού, το MC υπερβαίνει το AC ανά φοιτητή και επομένως το μέσο κόστος αυξάνεται καθώς αυξάνεται ο αριθμός των φοιτητών.

Το παράδειγμα της Ανώτατης Εκπαίδευσης

- Αυτό σημαίνει ότι κάθε επιπλέον φοιτητής κάνει το μέσο κόστος ανά φοιτητή μεγαλύτερο.

Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι δεν συμφέρει το κολλέγιο να εγγράψει περισσότερους φοιτητές. Εξαρτάται από:

- Τα δίδακτρα που πληρώνουν οι φοιτητές.
- Τον στόχο του κολεγίου.
- Τη δυναμικότητα των εγκαταστάσεων.

Οικονομίες Κλίμακας

Οι οικονομίες κλίμακας αναφέρονται στα **οφέλη** που προκύπτουν από την αύξηση της παραγωγής.

Γιατί συμβαίνει αυτό;

- Χρησιμοποιεί καλύτερα τις μηχανές & τους πόρους.
- Μπορεί να αγοράζει πρώτες ύλες φθηνότερα λόγω μαζικών αγορών.
- Κατανέμει καλύτερα τα σταθερά έξοδα (π.χ. ενοίκιο, διοίκηση) σε περισσότερα προϊόντα.

Οικονομίες Κλίμακας

Επιπλέον, ισχύει:

- Η δυνατότητα **μεγαλύτερης εξειδίκευσης της εργασίας.**
- Η δυνατότητα χρησιμοποίησης **πιο αποδοτικής τεχνολογίας.**

Οι οικονομίες κλίμακας προκύπτουν συνήθως όταν η παραγωγή αυξάνεται και οι σταθερές κατανεμημένες δαπάνες, όπως οι δαπάνες για εγκαταστάσεις, εργασία και εξοπλισμό, **μπορούν να κατανεμηθούν σε περισσότερες παραγόμενες μονάδες.** Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένο κόστος παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος ή υπηρεσίας.

ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΝΤΑΙ ΜΕ:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
- ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΧΡΟΝΟΥ
- ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

- ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
- ΔΑΠΑΝΕΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
- ΣΤΑΘΕΡΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
- ΒΑΘΜΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

- ΟΣΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΤΟΣΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ MANAGEMENT

- ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
- ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ

ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

- ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ ΑΎΛΩΝ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΤΕΡΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ
- ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
- ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Οικονομίες Αντικλίμακας

Η συνεχής αύξηση της παραγωγής θα οδηγήσει κάποια στιγμή στις **οικονομίες αντικλίμακας** που αναφέρονται στα μειονεκτήματα της μαζικής παραγωγής.

Βασική αιτία εμφάνισής τους: η **ανάπτυξη διοικητικών** και άλλων **γραφειοκρατικών μηχανισμών** καθώς επίσης και σε **γεωγραφικούς λόγους**.

Π.χ το **πρώτο εργοστάσιο** είναι στην **καλύτερη δυνατή τοποθεσία** έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται το κόστος μεταφοράς των προϊόντων στην αγορά ενώ το **δεύτερο** αναγκαστικά θα γίνει σε χώρο με **λιγότερα πλεονεκτήματα** σχετικά με το κόστος μεταφοράς.

Οικονομίες Κλίμακας

1. Αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας → Το μέσο κόστος μειώνεται

☞ Όταν διπλασιάζουμε τους συντελεστές παραγωγής και η παραγωγή υπερδιπλασιάζεται, τότε το **AC** μειώνεται.

2. Σταθερές αποδόσεις κλίμακας → Το μέσο κόστος παραμένει σταθερό

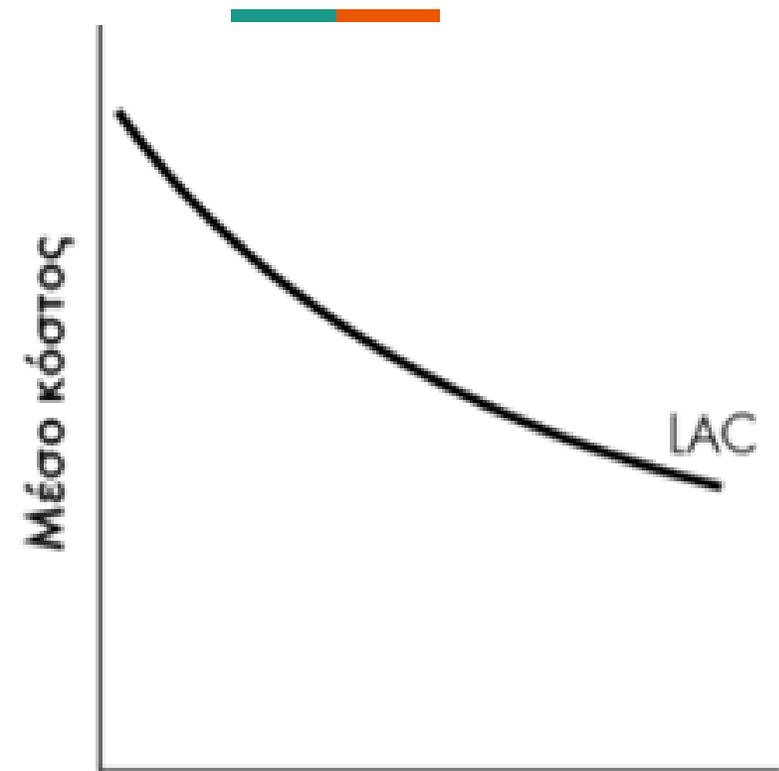
☞ Όταν διπλασιάζουμε τους συντελεστές παραγωγής και η παραγωγή επίσης διπλασιάζεται, το **AC** δεν αλλάζει.

3. Φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας → Το μέσο κόστος αυξάνεται

☞ Όταν διπλασιάζουμε τους συντελεστές παραγωγής αλλά η παραγωγή αυξάνεται λιγότερο από το διπλάσιο, τότε το **AC** αυξάνεται.

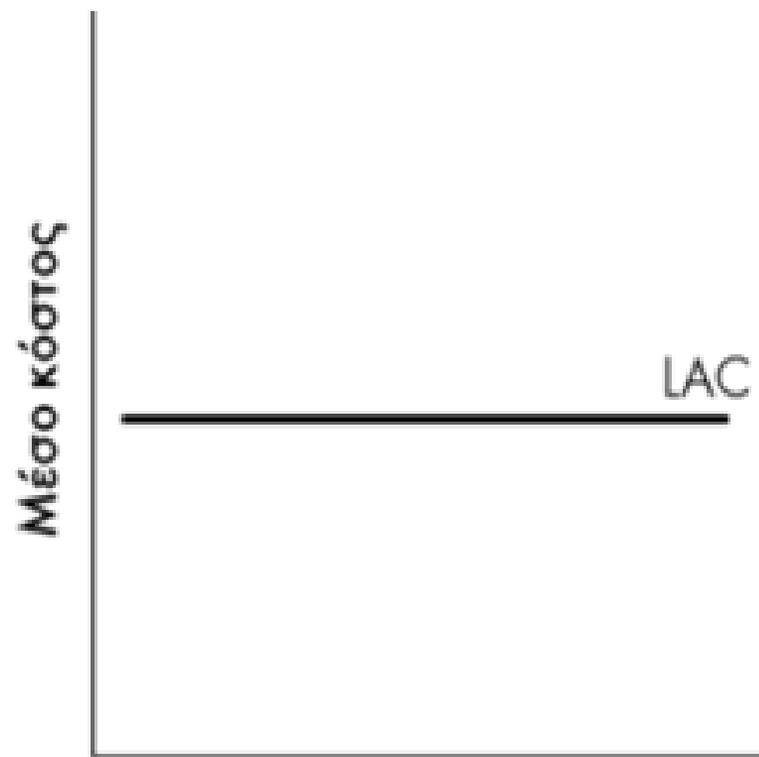

Οικονομίες Κλίμακας

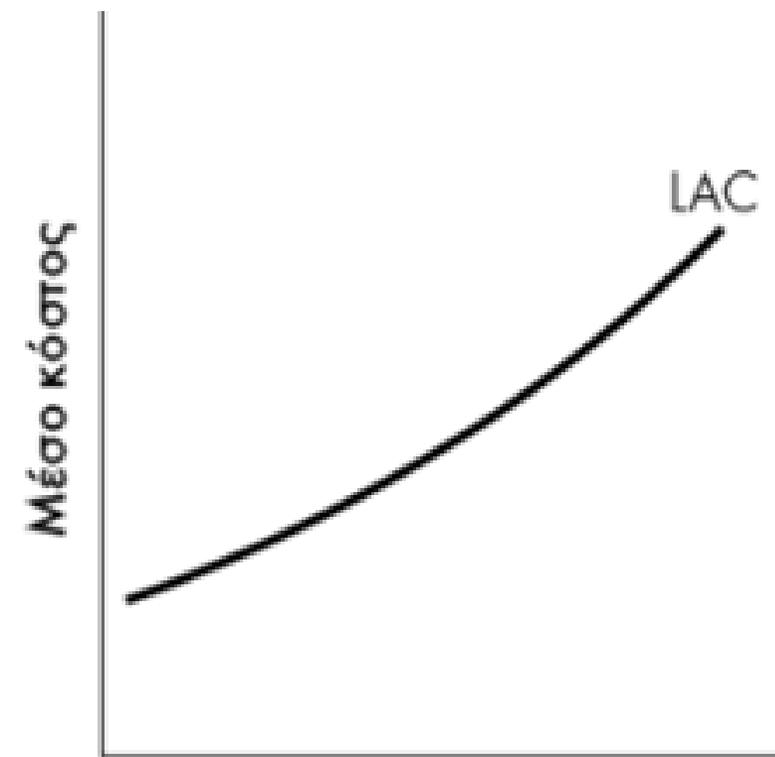
Προϊόν

(α) Αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας ή οικονομίες κλίμακας

Προϊόν

(β) Σταθερές αποδόσεις κλίμακας

Προϊόν

(γ) Φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας ή αρνητικές οικονομίες κλίμακας